

Das Latweeschu lauschu draugs.

1835. 22. August.

34ta lappä.

Jaunas sinnaš.

No Danziges pilssehtas, Pruhſchu ſemmê. Kreewu Keifers un Keiserene ſtas August-deenas wakkarâ tur ar ugguns kuggi atnahze no Peh-terburges, jau paſchâ juhrâ no Pruhſchu krohn-printſcha gohdam ſanemti. Laiks pa wiſſahm trim deenahm, kamehr wiinni atbrauze, bija ittin jauks. Laudis, jau wiinnus gaididami, weenâ tſchuppi ſtahweja pee mallas un tâpatt ar leelu preeku, kâ ar wiſſwiſſadu gohdu wiinnus usnehme un pawaddija us pilssehtu.

No Dinburges. Za jauna Kreewu baſniza, kaſ tur patlabban tikke gat-tawa un ko augſti zeenigs Keifers jau ar zitteem brangeem baſnizas riſkeem apdah-winajuſi, taggad arri no wiinna irr dabbuja leelu Kreewu bihbeli, kurras wahks ar dahrgaem almineem un pehrlehm tohti brangi isrohtahts, un kaſ 18,000 rublus ir wehrtê.

• No Zehrpatas. Nu dee! jau nahzin nahk ta patte ſwaigſnite, no kurras jau preekſch 120 gaddeem gudrs Enleuderis, kaſ us ſwaigſnu ſinnahm dewahs un kam wahrds: Hallei bija, irr isrehkinajis, ka wiinna arween pehz 75 woi 76 gaddeem nahkoht un tadeht arri gan tai 1835tâ gaddâ atkal parah-diſchotees. — Tik ar wiſſleelaka Zehrpatas Fihkera palihgu isdewahs, wiinnu tai nakti, gtai August-deenai nahkoht, pirmu reiſ' eeraudſiht, kautgan wehl tik rah-dahs kâ appalkſch duhmaliſch un tik brihnum' maſa, ka wehl ne warr wis no-jehgt, woi uslehks ar aſti, woi tik ar bahrsdu, woi ar ſprohgahm. — Wiſſi zil-weki, kaſ maſdauds no ſwaigſnu ſinnahm proht, taggad leelâ preekâ preezajahs, ka tak daſchreis noteek, kâ isrehkinahs; jo zaur to nu ſkaidri nahk gaiſnâ: Deews zilwekeem tik dauds gudribas jau eſſoht dewis prahtâ, ka tee proht isrehki-nahs, kurrâ laikâ un kurrâ debbefſ-mallâ daſcha ſwaigſne usreetehts. — Septem-ber mehneſim beidsche jau laikam bes glaſſehm ſwaigſni dabbuhs redſeht. Lihds tam lai muhſu laſſitaji, kad winneem wakkas, tahs mahzibas wehl pahrlaſſa, ko

pahr astainahm swaigsnehm jau zitrôs gaddôs eefsch schahm paschahm lappahm atradde. (Luhko: 1833. 16. lappâ; turklaht arri daschu wahrdu warr apzerreht, fo atrohn: 1832. 16. lappâ.)

• No Jelgawas. Tas tohti jauks singu stahsts jeb tahs 6 singes, fo wezs zeenigs Lindes un Birsgalles mahjitajs R. Schulz Latweescheem par preeku un mahjibu isdohmaja un pehrnâ gaddâ eefsch schahm lappahm (5tâ, 6tâ, 33schâ, 41mâ, 51mâ un 52trâ) muuns mihligi dewe lassih, ne ween Latweescheem pascheem, bet arri dauds augsteem un gudreem fungeem tohti patikke. Zeenigs Blihdes mahjitajs Mylich preefsch katras isdohmajis jauku meldiji un wiffas feschas lihds ar meldiju raksteem Jelgawâ lizzis drikkelt. *) Zeenigs Leelwahrdes mahjitajs Croon schahs paschas singes atkal no Latweeschu wallodas irr pahrtulkojis neween tai Wahj' wallodâ, fo taggad runna, bet arri tai wallodâ, fo wezzôs laikôs Leijas Wahjsemneekem bija.

No Londones. Igi naw, ka kristigs mahjitajs, gribbedams Londones eedsihwotajeem itt skaidri parahdiht, kahda neganta leeta effoht, ka pa Amerikassemmi wehl wehrgus warroht pirkt, pats no turrenes tahdas fehdes atnesse, ar fo schohs nelainigus zilwekus tur faisti. — Tâpatt arri par leezibu taggad zitti kristigi wihri ar fuggi no Aust-Indijes semmes elkadeewa basni zu likke atwest, lai laudis neween dsird, bet arri paschi fo reds no tahs elkadeewa-kalposchanas breefmigas negantibas un tâ jo labbaki tohp skubbinati, ikkats pehz sawa spehka palihdseht, ka tee nabbagi pagani taptu peewesti pee pateesibas atsihschanas. Schi basniza irr 24 pehdas garrumâ un tikpatt plattumâ, un ispuschkota ar wiffadeem neekem un elkadeewu bildehm, fâ jau paganu basnizas. Pawissam leela ta elkadeewa bilde, kurram wahrds: Buddah. — Katram kristigam zilwekam, scho bildi usskartoht, firds no behdahm tohp aisgrahbra, kad winsch apdohma, zik dauds tuhkstohsch zilweki, kurreem taf arri nemirstamas dwehfeles un prahts bija, jau zittkahrt winnas preefschâ zekus buhs lohzijschi, un kad dabbu sinnah, ka wehl taggad dauds tuhkstohsch reis tuhkstohschil zilweki scho paschu elkadeewu peeluhds. Alf, un kursch Jesus mahjeklis gan no wiffas firds ne

*) Winnu wirsrafsii, puss-latwiski, un puss-wahjiski, irr schee: "Muhfu Greetina. Sechs Lettische Lieder, Text von Pastor Schulz in Birsgallen, Musik von Pastor Mylich in Blieden. Mitau, 1835." Winnas us 15 lappu-puffchem pa plaschem wesseleem bohgeneem drikkeltas, fâ jau meldiju raksti; irr dabbumamas turpatt Jelgawâ pee Steffenhagen-kunga un maksâ 50 kap. sudr.

wehletu, ka arri scheem nabbageem ta gaisma atspihdetu, kas ween to zellu us muhschigu laimibu warr rahdih! — D. St—m.

• Woi ja:ustaisa skurstenis woi ne?

Rahds semneeks fenn jau bij' nojehdsis, zil labbi un derrigi buhtu, sawai mahjai skursteni taisiht. Tadeht winschs kahdu brihd' us sawu seewu ta runnaja: "Woi sinni seewin', ko es prahta nehmees darriht? Ar behdahm daudreis nomannu, ka tapatt tawa un behruu, ka arri kalpones wesseliba tohp skahdeta zaur duhmeem nammâ. Drehbes nokwehp, azzis iskohsch, ka tahs arween' puhshao, un tu, ir behrni dabbujat kruhshu-sehrgu un breefniugu kleppu. Rehka-rihti arween' melli un patte barriba daudreis' peebirst no rohra sohdejeem. Tapeh; man arween' stipri stahw prahta, skursteni taisiht. Es no saweem fuhreem pelneem daschu graffi esnu nolizzis, un wehl us preekschu ko zerreju pataupiht; tad mums tas preeks buhs, ka spohdribâ warrefim dsihwoht." Seewai schi runna nemas nepatiffe; ta wihram skarbigi atbildeja: "Ak tawu neeka gudribu! Redskur baggats wihrs! wairs nesinn, kur naudu list; gribb pasaules trakfoschanai pakkat dsihtees. Woi tad taws skurstenis tew' kahdu labbu atneffih's? tas gaisa puttinatajs! Laikam tew drehbes arri buhs ja-pahrdohd, ka skurstenam naudas warri salassiht. — Kohra kwehpektus usskattoht, tatschu kahdus paleekus warri redseht no teem sweedru-angleem, kas katlâ wahriti, un sweschi zilweli taf manna, ka kuhtri ne effam bijusch, ikdeenâs filtu ehdeenu wahriht. Bet skurstenis, tas lauku sildidams, wissu gaisâ ispuittina! — Buhtu wihrs seewas aplamu walledu klaufsijs, tad gan to labbu nodohmu buhtu armettis; bet schis ta nedarrija. Winschs, kautgan zitti kaimini galwas krattidami to apsmehie, tatschu sawu padohmu neatmette; ustaisija skursteni un — kurnedama seewa kluffâ prahta wihra gudribu sahke flaweht; jo nu masaf pee winneem kaites un nesphodribu redseja, un ta sawam wihram lihgfini pateize. Arri tee zitti kaimini, kurreem schis nodohms deht paschu kuhtribas pirnak' reebe, taggad pee winna atlihde un, no winna saskubbinahri, arri tapat darrija. Arr' winni ihfâ laikâ nojehdse, zil derriga leera skurstenis effohht.

Zâ jau pasaulê arween redsams, ka tam, kas ko jaunu un labbu gribb isdarriht, dauds eemepli gaddahs, kurri, ja tohs neproht^o uswarreht, wissu labbu apnemishanu aiskawe un pawissam noslahpe. Bet flawejams irr tas zilwefs, kas zihtrahs, wissus kawektus uswarreht, atshdams sawu nodohmu effam labbu. Jo tee, kam schis nodohms zaur paschu kuhtribu reeb, neween paschi ko no ugguns un kâ fakka, no meddineeka bihstahs, bet arri to ohtru, kam prahes us labbu nessahs, mekle aisturreht, lai lihds ar winneem weenu paschu walgu welf. Bet kad peh; skaidri reds, ka tam ohtram tas labbi isdohdahs, tad klahral' nahf, to teefigi apluhkodami, pahr sawu nejehdshu kaunahs, un nomannidami, ka ta labbi irr, arri tapat steidsahs darriht. Un tas pirmajs zella-rahditajs no pascheem saweem eenaidneekem pehjak labbu flawu samanto. A. L.

Mantas Frahjejs.

Sihkfulis pehz mantas grabbe,
Praktâ nefad nerimstoh; —
Jo tam bija, jo tam flahpe,
Dihkaf' behdâs eegrimstoh.
Selts un fudrabs gan bij' tam,
Det dauds behdâs arridsan:
Nepildams ne kad ar weenu,
Nawahrge ikfattru deenu.

Meera garš to drihs atstahje;
Pahr to winsch ne behdaja;
Jo winsch launu zeku gabje,
Deewa gohd' nelubfoja.
Râ nu klahjabs sihksulam? —
Ak, Deews, noschliir'! nabbagam
Mantu paglabbajoht allâ,
Stalla ugguns sprukke wallâ.

Sit ar mohfahm pats isprukke,
Mohkas schnaugdams, waimanâs.
Manta pakkat wis ne mulke,
Sihla linnu = pafulâs!
Teppe nabbags baggatajs;
Pafaul's mantu mihlotajs
Wes firds = meera kappâ ihre,
Sirds = ehstâs no scheien's schlihre.

Ak, ta manta tohs nofohda,
Kas to aplam zeenih mehds,
Sihlojoht pehz pafaul's gohda,
Dwehfl'es mantu kohpt nejehd's.
Ak, kâ iskapis sabli plauj
Un tas medd'neefs breedi kauj,
Eapat winneem darrihs nahwe;
Jo tee sohdu ween fakrahwe.

Ko Deews tehwiſchli peefchlihris,
So tee labbi ne nokohpj;
Launajs fahrums tohs peewihlis,
Ka tee nemeerigi tohp.
Pilnus schluhnus, pagrabbus,
Wiffas mantas, padohmus
Ne weddihs wis lihdsi kappâ,
Kad no scheien's birs kâ lappa.

Manta kappu ne aismakfa,
Pafcham tai irr ja - eeleen.
Lai ikfattris tik falassa,
Zeeſ tam waijag' kattru deen'.
Ne weens zilweks to nesinn,
Kur ta nahwe to peeminn;
Wai tam, kam tad meers naw firdi,
Kad ta nahwe winnu tirdi!

Deewa rakstâs jau atrohdam
Pahr to mantas frahjeju,
Kas tik dshwoj's pafaul's gohdam,
Dohmadams us pilnibu,
Leelus schluhnus taifijis,
Wiffus pilnus peebehris;
Pats tai nakti bedrê gabjis,
Sitteem wiffu scheit' atstahjis.

Kas scheit selts un fudrabs leekahs,
Deewa preeſchâ nefas irr;
Det kas mantu grabht ween ſchleetahs,
So gan teefcham ne atſchliir.
Kabbak' derr mums Deewu luhgt:
Lai winsch ſawu garru fuht,
Ka us ihsta zeka tohpam;
Deewa meeru firdi kohpam.

— 8 — n.

11tas mihklas usminna: Nagla.

12ta mihkla.

Es, lautini, ne kahdas leetas
Preeſch juhſu azzim atklahju,
Det tahm par ſpihti wiffas weetas
Ar beesu plori apſedſu.
Ir leeta, kas itt tuwumâ,
Zaur manni ne teef redſeta.

Zuhs ne warrat man rihtâs ſkattih,
Neds arridsan ap puſſdeenu,
Det kattris ſpehj man pafchu mattih,
Kad azzim ne fo ne rahdu;
Jo kad ne kas naw luhkojams,
Ead allasch efmu atrohnamâ.

B.

Lihds 20. August pee Nihges irr atnahkufchi 645 fuggi un aishbraukufchi 615.

Wrihw drikkelt. No juhrmallas = gubbernementu augftas waldischanas puſſes:
Dr. R. L. Grave.